

Als witte mensen zwarte geschiedenis beschrijven....

Deel 05:
Wieke Vink
Joden en slavernij

Sandew Hira

11 mei 2015

De serie

In de serie *Als witte mensen zwarte geschiedenis beschrijven ...* behandelen we de technieken die in de geschiedschrijving gebruikt worden om de geest te koloniseren. Die technieken zijn voornamelijk door witte mensen ontwikkeld en worden nog steeds gebruikt. De door hen opgeleide zwarte intellectuelen gebruiken deze technieken in hun geschiedschrijving.

In deze aflevering bespreken we het proefschrift van Wieke Vink: *Creole Jews. Negotiating Community in Colonial Suriname*. Rotterdam 2008. De dissertatie is geschreven onder begeleiding van Prof. Alex van Stipriaan.

Slavernij als een multiculturele samenleving

Een favoriete techniek uit het wetenschappelijk kolonialisme is het gebruik van termen die slavernij als een misdaad tegen de menselijkheid verhullen. Vindt doet voorkomen alsof de slavenmaker en de totslaafgemaakte samen de multiculturele samenleving vormden. Het begrip multiculturele samenleving verhult dat de slavenmaker de totslaafgemaakte niet als mens, maar als dier zagen die ze in hun boekhoudten hadden getoerd naast de kippen en varkens. Het gebruik van de term "multiculturele samenleving" te gebruiken om slavernij aan te duiden komt neer op het goedpraten van slavernij: "*Jews had settled in Suriname since the mid seventeenth century onwards as part of a colonial undertaking. They were among the first settlers in the colony, and have been – together with the Afro-Surinamese*

population – the most constant factor in the multi-ethnic society of Suriname ever since." (p. 18)

Ze schildert een idyllisch beeld van slavernij waar de totslaafgemaakten met veel plezier samenleefden met de slavenmakers: "*Social and cultural interaction between Surinamese Jews and other groups in Suriname took place from the very beginning. Jewish children grew up with slave children and the Anansitori of their black Nenes (nannies), and illegitimate children of Jewish males and Afro-Surinamese women were given Jewish names and Jewish upbringings. In Suriname several diasporas have come together, resulting in complex cultural encounters. This aspect of Surinamese history offers the possibility of analyzing processes of creolization against the background of diaspora identifications.*" (p. 18)

Ze wordt lyrisch als ze de kolonie beschrijft onder het kopje "*the multi-ethnic environment of Paramaribo*". Je krijgt het idee dat je niet in een concentratiekamp, maar in een idyllisch paradijs bent: "*Various visitors and residents have described the scenery of Paramaribo and its surroundings in dreamlike phrasings: the plantation dwellings, the Fort Nieuw Amsterdam and then – finally –Paramaribo, 'elegant and rich, with its wide and spacious streets, flanked on either side by lemon trees, orange trees and tamarind trees'. The other face of Paramaribo was hidden behind this façade of 'la propreté hollandaise' (Dutch cleanliness) and colonial order that was manifested in the colonial Dutch-baroque architectural style. In the backyards of the*

white wooden mansions, lived Paramaribo's poor in slums and ramshackle houses." (p. 68) Ze krijgt er niet genoeg van: "Contemporary visitors to Suriname have noted this heterogeneous character of Paramaribo in their reports. According to John Gabriel Stedman, a captain stationed in Suriname to fight the Maroons between 1773 to 1777, the streets of Paramaribo were 'crowded with Planters, Sailors, Soldiers, Jews, Indians and Negroes', while the Dutch colonial official A.F. Lammens described Paramaribo as 'a city right out of The Arabian Nights'." (p. 70)

Een concentratiekamp als een sprookje uit 1001-nachten. Wat een zieke geest moet je hebben om dit te kunnen opschrijven.

Ze gaat daar erg ver in: "I will abandon a one-dimensional and static approach of the Surinamese Jews as a colonizers community, in favour of a multi-layered conception of the Surinamese Jews. The first does not do justice to their long history of localization in Suriname. With family histories going back to the early days of establishment, the Surinamese Jews shared their timeline of presence in Suriname with the Afro-Surinamese population." (p. 32)

De techniek die ze gebruikt is de techniek van het nuanceren van de misdaad tegen de menselijkheid. Wie daarover praat is ééndimensionaal en statisch. Zij is dan meerdimensionaal en dynamisch in haar benadering. Past dit toe op de Joodse Holocaust waarbij de misdaad gaat nuanceren met termen als ééndimensionaal en statisch, dan staat de wereld op zijn kop.

Misdaden plegen onder dwang

De terminologie komt terug in de manier waarop kolonialisme wordt beschreven, namelijk als "the process by which European communities were forced together into a common cause in the New World." (p.19). The "New World" is de term die het wetenschappelijk kolonialisme geeft aan kolonialisme, alsof de Inheemsen die daar woonden geen recht hebben om te claimen dat er geen sprake was van een Nieuwe Wereld die Columbus en de Europeanen zouden hebben ontdekt. En de Europeanen werden helemaal niet gedwongen om naar Amerika te gaan, zoals dat het geval was met de Afrikanen. Ze gingen uit vrije wil om hun misdaden van bezetten en slavernij te plegen.

De zielige Jood in een slavenmaatschappij

Vink beschrijft Joden in de slavenmaatschappij van Suriname als een onderdrukte groep en niet als een groep van onderdrukkers. Het

verhaal van de Joden in Suriname is "a story about rich Jewish sugar planters, excluded from white colonial social life, and poor Jewish migrants from Eastern Europe who were disdained by the Portuguese-Jewish elite." (p. 19). Het zieligheidsgehalte is hoog. Ze vertelt ze het verhaal van Abraham Goldsmit als velen andere "dreams for a better life in the New World". Ze vertelt er niet bij dat hun droom de ergste nachtmerrie was van de Afrikanen die ze tot slaaf hadden gemaakt. Het levensverhaal van Goldsmith "shows us that for some migrants, life as a white colonial settler was not as paradisiacal as was (and still is) common belief. In May 1818, the Mahamad (regents) of the High German community received a request of Abraham Goldsmit for assistance to leave the colony. Abraham Goldmit had arrived in Suriname earlier that year with the prospect of making a living as an adviser in religious affairs, only to find that all sermons were held in Dutch, a language he did not master. Since he had no knowledge of any other occupation, and had no money to provide for himself, he was forced to leave the colony. What made his case more pitiful was that Abraham was planning to meet his brother, whom he presumed to live in Suriname. Upon arrival in Suriname, however, he looked for his brother in vain, only to find himself in a position of abject poverty and misery barely three months later. Penniless and deprived of all basic needs, Abraham Goldsmit applied to the church council for help. Eventually, the High German community leaders decided to grant Abraham Goldsmit the amount of hundred Surinamese guilders to finance his journey to some other place, 'where Heaven would take pity on his misery.'"™

Nu moet de witte lezer kennelijk denken: wat erg voor Goldsmit. De zwarte lezer roept: God zij dank. Als hij succesvol was geweest in de kolonie, was hij een slavendrijver geweest. Dat was het criterium voor succes: "Until the late eighteenth century, the Jewish planters' community was a successful one." (p. 80). De planters waren slavendrijvers en hun succes bestond uit de mate waarin ze Afrikanen konden uitbuiten.

De emancipatie van Joden in een slavenmaatschappij

Vink beschrijft de "emancipatie" van Joden in de slavenmaatschappij van Suriname. De Joden hadden rechten verworven om hun geloof te belijden. Ze schrijft het in positieve termen: "In 1669, the Jews successfully requested to be permitted to work and have 'their negroes' work on Sundays." (p. 102) En

dat heet emancipatie! De emancipatie van de Joden was een verder verscherping van de onderdrukking van de Afrikanen.

Ze klaagt dat Joden hun privileges verloren en gelijke rechten kregen: *"In 1825, an era ended. Not only were full civil rights granted to the Surinamese Jews, but also – more importantly, from their point of view – the privileges, which they had guarded so carefully for more than 150 years were withdrawn. On April 2nd of that year, all privileges and exceptions that had been granted to Jewish residents in the Dutch West Indische Bezittingen (West Indian colonies) were withdrawn. Henceforth Jews enjoyed the same civil rights as non-Jewish colonists."* (p. 108)
Ze vervolgt: *"To sum up, it may be said that the Surinamese Jews transformed from a socioeconomic important ethnic group with a separate juridical status during the eighteenth century, into a small and increasingly marginalized church community from the mid nineteenth century onwards."* (p. 136)

Anti-Semitisme en het racisme van Vink

De verhouding tussen Christenen en Joden wordt gekenmerkt door de houding van anti-Semitisme bij de Christenen. Maar ook Afrikanen zouden zich schuldig hebben gemaakt aan anti-Semitisme tijdens slavernij: *"In Suriname, Jews are held in deep contempt not only by the Christians, but also by the negroes, so that the latter do not consider them [the Jews] as whites; if they spot two Christians and a Jew, they say: 'Toe Bákkrá lange wan Joe (two whites and a Jew).'*" (p. 141).

Vink bestempelt de gevoelens van Afrikanen tegen Joodse slavendrijvers als anti-Semitisme en plaatst ze op hetzelfde niveau als de gevoelens van de anti-Semitische Christen. Dit is ongehoord in een "wetenschappelijke" publicatie, maar heel normaal in de geschriften van de ideologen van het wetenschappelijk kolonialisme. Dit is een vorm van racisme waarbij het zwarte slachtoffer tot dader wordt gemaakt en de witte dader tot slachtoffer.

Haar racisme verhindert dat ze kan begrijpen hoe slavernij werkt. Ze presenteert feiten die ze niet kan begrijpen. Neem het verhaal van Ganna en Jan. *"Ganna, a young Jewish girl, had always been friends with Jan, an Amerindian slave child who belonged to one of the neighbours. When they were children, they were often found playing together. This was not an uncommon situation: despite slavery and unequal power relations, close relationships between slaves and free (white) settlers were part of daily life in colonial*

Suriname. Slaves, freemen and white settlers lived in close proximity, sharing the same habitat, especially in Paramaribo." (p. 267)
Nee mevrouw Vink, de nabijheid en interactie tussen mensen in een beperkte omgeving betekent niet dat ze "close relationships" hadden. Niet de ruimte bepaalt of ze close zijn maar de sociale afstand. Het is een vertekening van de werkelijkheid om het anders te presenteren. Dat blijkt dan uit het vervolg van haar verhaal.

Vink: *"One day, however, Ganna and Jan broke all the rules and boundaries of a colonial slave society. Ganna invited Jan into her home and they had sex. Eight days later, when Jan visited her again, drama unfolded as the boy and girl were caught in the act by a visiting neighbour and three female slaves. When Jan tried to escape, he was captured with the help of some slaves."* (p. 267)

De toevoeging zonder commentaar "with the help of some slaves" is betekenisvol. Ze impliceert dat dit de totslaafgemaakten zich schuldig hebben gemaakt aan het gevangen nemen van Jan. Die implicatie kan ze maken omdat ze de vraag niet stelt: "Stel dat de totslaafgemaakten geweigerd zouden hebben om Jan gevangen te nemen. Wat zou er met hen zijn gebeurd?" Het antwoord kennen we. Ze zouden wreed gestraft worden omdat het beschouwd zou worden als het begin van een opstand.

Maar Vink zal zo'n vraag nooit stellen vanuit haar gekoloniseerde geest.

Vink: *"A neighbour immediately warned the father of the girl, the High German Jew Hartogh Levij, while keeping Ganna and Jan locked in the house. When the father of the girl denied the sexual relationship between his daughter and the slave, the neighbour reported the whole ordeal to the Court of Police. A lawsuit followed with a dramatic outcome: after spending several month's of imprisonment in Fort Zeelandia, Ganna was flogged and banned from the colony; Jan was sentenced to death and executed."*

Vervolgens hangt Vink een heel verhaal op over hoe erg het was voor Ganna maar weidt niet uit over hoe erg het was voor Jan: *"The gruesome story of the flogging of Ganna Levij and the execution of slave Jan is, in essence, a story of Jewish whiteness and colonial boundaries. In colonial Suriname, daily lives of both colonized and colonizers were both deeply affected by colonial power relations. Ganna Levij was a High German Jewish girl; possibly of modest background (obviously she did not belong to the Portuguese-Jewish plantocracy).*

Although Ganna's Jewishness set her aside from non-Jewish white settlers, she did belong to the community of European whites in Suriname. As such, she was subjected to the rules and legislation of the white community, which strictly forbade sexual interaction of white females with enslaved, non-white males. Her story shows that Jewish life in Suriname was bounded by Suriname's colonial environment, and can only be fully understood when placed in the context of colonial whiteness and colonial boundaries." (p. 267-268).

Dit is volstrekt onzin. Het idee dat de *"daily lives of both colonized and colonizers were both deeply affected by colonial power relations"* is een absolute vertekening van de werkelijkheid met als doel om te verhullen dat in de concentratiekamp van de kolonie Suriname de witte onderdrukker het voor het zeggen had en witte mannen naar believen zwarte vrouwen konden verkrachten en hun eigen kinderen vervolgens tot slaaf konden maken zonder dat ze daarvoor gestraft zouden worden. Ze maakten zelf de wetten.

De dissertatie van Vink onder begeleiding van Alex van Stipriaan is het zoveelste bewijs van hoe in de Nederlandse universiteiten ideologie wordt gepresenteerd als wetenschap en een misdaad tegen de menselijkheid wordt gebagatelliseerd.

